

Kansalaisenergia-areena 2020

Polkutyön alustavat tulokset

Polkuryhmä C: Jussi Hirvonen, Irmeli Mikkonen, Tatu Pahkala ja Mirja Tiitinen

Fasilitaattorit: Karoliina Auvinen ja Lasse Peltonen

1. Lähtötilanne ja muutostavoite

Muutostavoitteeksi vahvistettiin, että taloyhtiöiden oma lämmön- ja sähköntuotanto nousee vuoteen 2035 mennessä tasolle 4 TWh verrattuna vuoden 2019 0,5 TWh tasosta siten, että noin puolessa nykyisistä noin 140 000 taloyhtiöstä on otettu käyttöön energiaratkaisuja erilaisilla malleilla. Ryhmässä korostettiin, ettei tuotannon tarvitse sijaita taloyhtiöiden omalla tontilla.

2. Muutospolun yleisesittely

Muutostavoitteeseen pääsemiseksi talokohtaisia maa-, ilmavesilämpö- ja muita lämpöpumppuratkaisuja tulisi asentaa kerros- ja rivitaloihin merkittävästi vuoteen 2026 mennessä. *Itse tuotetun tai palveluna ostetun kansalaisenergian tulisi olla tasavertaista keskitetyn energian myyntiin verrattuna vuoteen 2024 mennessä.*

Muutostavoitteen saavuttaminen edellyttää, että seuraavat muutosaskeleet toteutuvat:

- **Osaava työvoima lisääntyy** vuodesta 2020 alkaen. Hajautetun energian kasvaessa voi olla haasteena osaavien tekijöiden saatavuus: onko esimerkiksi osaavia lämpökaivojen poraajia, lämpöpumppujen asentajia, hybridienergiaratkaisujen suunnittelijoita ja myyjiä tarpeeksi työmarkkinoilla? Alan kasvu edellyttää lisää työvoimaa ja siten alan "seksikkyyden" ja vetovoiman lisäämistä mm. nuorten keskuudessa opiskelupaikan ja ammatin valintavaiheessa.
- **Koulutuksen kehittäminen ja lisääminen** vuodesta 2020 alkaen. Rakennusten energiaratkaisuihin liittyvää koulutusta tulisi parantaa kauttaaltaan suorittavalta tasolta työnjohtoon asti monella alalla kattaen kaikki koulutuksen tasot, kuten ammattikoulut, ammattikorkeakoulut, yliopistot ja aikuisten täydennyskoulutusohjelmat. Koulutuksen tulisi parantaa osaamisen ja siten koko alan toiminnan laatua asennuksen, suunnittelun, projektihallinnan, järjestelmäosaamisen, myynnin ja markkinoinnin tasoilla.
- **Luotettava tieto ja neuvonta tavoittaa kaikki alan toimijat** vuoteen 2021 mennessä. Ratkaisuja ja pilotteja on toteutettu paljon, mutta tietoa ei niistä ole vielä tarjolla asiakaslähtöisessä muodossa ja koottuna helposti löydettävään paikkaan.
- Lämpöpumppujen, aurinkoenergian ym. **lupavaatimuksia on kevennetty ja lupakäytännöt on yhtenäistetty** kansallisella tasolla vuoteen 2021 mennessä.
- **Teknologian hinnat halpenevat** samalla, kun energian ostohinta ei nouse. Kestäviä energiaratkaisuja, kuten skaalautuvien hybridijärjestelmien käyttöönottoa tuetaan.
- **Taloyhtiöiden uudet asiakaslähtöiset energiapalvelumallit kehittyvät ja yleistyvät** vuoteen 2022 mennessä. Energiapalveluja on jo olemassa, mutta vaikuttaa siltä, että asiakkaan näkökulmasta tuotteita ei ole ihan tarkkaan vielä mietitty loppuun asti tai niiden markkinoinnissa on puutteita. Uusissa palveluissa on korostettu helppoutta, säästöjä ja hyötyjä asiakkaan näkökulmasta. Uusissa palvelumalleissa nykyinen liiketoimintaympäristö voi muuttua esimerkiksi siten, että lämpöpumpputoimittajien keskinäinen sekä niiden ja

kaukolämpöyhtiöiden välillä oleva kilpailu voi muuttua yhteistyöksi palvelumalleissa, joissa lämpöpumppuja toimitetaan asiakkaille energiayhtiön tarjoamassa palvelussa.

- **Taloyhtiöiden päätöksenteko nopeutuu ja sujuvoituu** vuoteen 2024 mennessä hankkeiden toteuttamisen helpottumisen myötä. Haasteena on nykyisin taloyhtiöissä energiahankkeiden projektinjohto-osaamisen ja hankintaosaamisen puute.
- **Uusien teknologioiden, ratkaisujen ja innovaatioiden kehittäminen** vuoteen 2030 mennessä. Uusille teknologioille ja ratkaisuille on tarjolla T&K-tukia ja niitä tulee pilotoida aktiivisesti. Kehitettäviä ja pilotoitavia ratkaisuja ovat esimerkiksi energian varastointi sekä uudet ratkaisut huipputehon hallintaan.
- **Uudenlaiset energiayhteisöt, kuten energiakylät ja -korttelit, yleistyvät** vuodesta 2030 alkaen. Uusissa energiayhteisömalleissa on hyödynnetty sosiaalisia, teknisiä ja taloudellisia innovaatioita.

3. Priorisoidut muutosaskeleet ja toimenpiteet

- **Luotettava ja asiakaslähtöinen tieto ja neuvonta tavoittaa kaikki alan toimijat** vuoteen 2021 mennessä.
 - Perustetaan yhden luukun viestintä- ja koulutusareena, johon kootaan tieto olemassa olevista esimerkkiratkaisuista, piloteista, tutkimuksista (mm. opinnäytteet), rahoituksesta, koulutuksista jne. käytännönläheisessä muodossa. Tietoa jalostetaan kohderyhmittäin taloyhtiölle, isännöitsijöille, yrityksille ja muille toimijoille. Piloteista hyvien kokemusten lisäksi tuodaan avoimesti esiin myös huonot kokemukset muille opiksi.
 - Nettisivun toteutus, esimerkkitiedon kokoaminen ja ylläpito: Motiva ja alan yhdistykset yhteistyössä
 - Viestintä- ja koulutusareenan ja tiedon tuotannon rahoitus: YM
 - Hallinto tekee nykyistä joustavammin yhteistyötä yhden luukun rahoitus- ja neuvontamallin synnyttämiseksi: TEM, YM ja Energiavirasto
 - Pilottien toteuttajille vaatimus dokumentoida pilottien opit (hyvät ja huonot) sivustoa ja koulutuksia varten: pilottien ja kokeilujen rahoittajat
 - Tiedon levitys ja kampanjointi: Motiva ja yhdistykset
- **Taloyhtiöiden uudet asiakaslähtöiset energiapalvelumallit kehittyvät ja yleistyvät**
 - Laajempi yhteiskunnallinen keskustelu aiheesta liikkeelle, jotta palveluliiketoiminnan kehitys etenisi
 - Asiantuntijan avausartikkeli/kirjoitus problematiikasta valtamediaan: Sixten Korkman tjmv tunnettu talous- ja markkinavaikuttaja
 - Television ajankohtaisohjelmaan aiheeksi palveluiden puute ja aiheesta keskustelu, johon mukaan mm. taloyhtiöiden ja yritysten edustajia: Yle A-studio toimitus
 - Palveluja tarjoavien yritysten myyntiä ja markkinointia parannetaan: miten ja kuka?
 - Palveluliiketoimintamallien kehitys: yritykset
 - Rahoitusmallien kehitys osana palvelumalleja: yritykset
 - Järjestelmien etävalvonta kuntoon osana palvelumalleja: yritykset
 - Lämpöpumppu- ja kaukolämpöyrityksille palveluliiketoiminnan kehittämis- ja koulutuspäivät vuonna 2021: Sulpu ja ET
 - Palvelumallien yhteiskehittely asiakkaiden ja yritysten kesken: palvelumuotoilun kouluttajat, yritysten "hackathonit"
- **Taloyhtiöiden päätöksenteko nopeutuu ja sujuvoituu**
 - Taloyhtiöiden tilaajaosaaminen paranee taloyhtiöiden edustajille suunnatun koulutuksen ja tiedotuksen ansiosta: Motiva, Kiinteistöliitto.

- Projektijohto-osaamisen puutteen korjaamiseksi tuetaan ja tarjotaan taloyhtiöille ulkopuolisia asiantuntijoita päätöksenteon tueksi
 - tuetaan hankekonsultteja, jotka auttavat taloyhtiöitä valmistelevaan energiaremontteja: YM
- Energiaremonttien rahoitusmallit muuttotappioalueille
 - rahastot ja lainojen takaus: valtio/julkinen sektori